www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Designing the Curriculum Scopes of Life Skills for Iranian Higher Education Students

Roya Ghavanlo [1], Ali Asghar Bayani [1 *], Hamze Akbari [1], Hasan Saemi [1]

[1] Educational Science group, Azadshahr unit, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.

*Corresponding author: Ali Asghar Bayani, Educational Science group, Azadshahr unit, Islamic AzadUniversity, Azadshahr, Iran.
Email: aabayani@yahoo.com

Article Info

Keywords: *Objects, Curriculum, Life skills, Higher education*

Abstract

Introduction: It is obvious that the health of people in each community lead to development of society and the students are the main parts of society. They are faced to many problems and have to tolerated stress and anxiety in their study course. They are exposed to many psychological and social problems. To prevent these injuries, life skills should be included in the curriculum in higher education. The aim of this research was to design the curriculum scopes of life skills for Iranian higher education students.
Methods: This study was done by qualitative approach and content analysis method. Participants included 15 life skills supervisors and 15 written documents. Targeted sampling was used to select individuals. Data were collected through semi-structured interviewers up to the saturation stage and analyzed with the MAXQDA software in three stages: open, axial and selective coding.
Results: The findings of this study included 157 initial codes, which were finally combined with the initial codes of 57 conceptual codes, 8 axial codes and 5 selective codes. Selection codes "social development, economic development, strengthening advanced life skills, mental welfare, and self-sufficiency" were extracted for the target element.
Conclusions: The findings showed that the objectives of life skills curriculum should be include social, economic and psychological contexts.
Results: The results of data analysis showed that both methods of work-oriented with a significant level ($p < 0.01$) resulted from the traditional grammatical-translational method. Comparing the two methods of work-centered interaction, the interactive-collaborative method of the conventional method was better in relation to self-efficacy ($p < 0.01$) but in the case of attitudinal barrier, despite the difference in the mean of the two groups in the mean of the two groups in favor of the method Interactive-participatory approach to positive attitude did not show statistically significant difference ($p > 0.26$).
Conclusion: Considering the effectiveness of the interactive-participatory teaching-job-based teaching method, it is suggested that self-efficacy and positive attitude be increased to improve students' academic status.

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۳، شماره ۴، ۱۳۹۹
صفحات: ۴۰۱-۴۰۸

طراحی اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی برای دانشجویان دوره کارشناسی مراکز آموزش عالی ایران

رویا قوانلو[۱]، علی اصغر بیانی*[۱] ،حمزه اکبری[۱]،حسن صائمی[۱]

[۱] گروه علوم تربیتی ،واحد آزادشهر ،دانشگاه آزاد اسلامی ،آزادشهر ،ایران

*نویسنده مسوول: علی اصغربیانی، گروه علوم تربیتی ،واحد آزادشهر ،دانشگاه آزاد اسلامی ،آزادشهر ،ایران: ایمیل:aabayani@yahoo.com

چکیده

مقدمه: سلامتی افراد محور توسعه جامعه است و دانشجویان بخش اعظمی از جامعه جوان ما را تشکیل میدهند. آنان به لحاظ مشکلات و استرس های متنوعی که در این دورآن متحمل میشوند، در معرض ابتلا به بسیاری از مشکلات روانی _ اجتماعی قرار دارند برای جلوگیری از این آسیب ها باید مهارت های زندگی در قالب برنامه درسی در آموزش عالی گنجانده شود. هدف از این مطالعه طراحیاهداف برنامه درسی مهارت های زندگی را برای دانشجویان دوره کارشناسی مراکز آموزش عالی ایران بود.

روش ها: این مطالعه با رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوا انجام شد. مشارکت کنندگان را ۱۵ نفر صاحب نظر در زمینه مهارت های زندگی و ۱۵ سند مکتوب شامل می شد. برای انتخاب افراد ازروش نمونه گیری هدفمند استفاده شد. داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختار تا مرحله اشباع گردآوری و با نرم افزار MAXQDA طی سه مرحله کد گذاری باز ،محوری وگزینشی ،تجزیه و تحلیل شدند.

نتایج: یافته های حاصل از این پژوهش شامل شامل ۱۵۷کد اولیه بوده که در نهایت با ادغام کدهای اولیه۵۷ کد مفهومی، ۸ کد محوری و در ۵کد گزینشی ارائه گردید؛ کد های گزینشی « توسعه اجتماعی،توسعه اقتصادی،تقویت مهارت های مربوط به زندگی پیشرفته،بهزیستی روانی،خودشکوفایی» برای عنصر هدف استخراج شد.

نتیجه گیری: یافته ها نشان داد اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی باید زمینه های اجتماعی ،اقتصادی وروانی را در بر گیرد.

کلمات کلیدی: اهداف، برنامه درسی ،مهارت های زندگی ،آموزش عالی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]

مقدمه

نقش آموزش عالی و دانشگاه در رشد شکوفایی استعدادهای جوانان به عنوان آینده‌سازان جامعه غیر قابل انکار است آموزش عالی با نقش تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد برای جامعه، اهمیت ویژه ای در فرایند رشد و توسعهٔ کشوردارد .(۱) این نظام با تربیت افراد ،مدیران و رهبران جامعه و با رشد توانایی ها و پتانسیل فکری انسان در توسعه مرزهای دانش بشری نقش بسزایی داشته است. همچنین با تقویت نیروی اکتشاف و نوآوری خلاقیت و ابداع و گسترش روی انتقادی در میان تحصیل‌کردگان به حل چالش‌های مختلف جوامع و اصلاح نارساییهای موجود در آن کمک می‌کند.(۲) بنابراین نظام آموزش عالی باید فراگیران را در تمامی دور ها از جمله دوره کارشناسی هر چه بیشتر به دانش و نگرش و مهارت های لازم مجهز سازد .فراتر از آن باید به آنها بینشی دهد تا در پرتو آن بتوانند به یادگیری خود در سراسر زندگی ادامه دهند و در عرصه توسعه اقتصادی و اجتماعی حضوری فعال داشته و به توسعه فردی خود نوجه نمایند(۳) آموزش عالی همچون سایر نظامهای اجتماعی از پیچیدگی ها و مسائل خاص خود برخوردار است یکی از مهمترین و حساس به تصمیم گیری در نظام آموزش عالی برنامه های آموزشی و درسی است .(۴)

برای تحقق این منظور نظام آموزش عالی ایران دروسی را به عنوان دروس عمومی در برنامه درسی خود قرار داده است که شامل مبانی نظری اسلام ،اخلاق اسلامی ،انقلاب اسلامی ،تاریخ و تمدن اسلامی ،آشنایی با منابع اسلامی ، زبان فارسی و انگلیسی ، تربیت بدنی ودانش خانواده و جمعیت می باشد.با توجه به اینکه دانشجویان از جمله افرادی هستند که تحت تاثیر آسیب های فردی و اجتماعی ناشی از عدم آگاهی از مهارت‌های زندگی قراردارند،لذا وجود برنامه درسی آموزش مهارت های زندگی نیز در سطح نظام آموزش عالی ضروری است. کسب دانش در زمینه مهارت های زندگی موجب نگرش و ارزش های مثبت در فرد می شود ،این نگرش موجب رفتار مثبت شده ودر نتیجه مانع بروز مشکل و ارتقای بهداشت روانی در جامعه می گردد. (۵)

ورود به دانشگاه مقطعی بسیارحساس به شمار می رود که تغییر عمده ای در زندگی اجتماعی و فردی به وجود می آورد. در این دوره فرد با تغییرات زیادی در روابط انسانی و اجتماعی روبرو می شود. از آن جمله می توان به ایجاد روابط جدید، دوری از خانواده، مدیریت مسایل تحصیلی، معیشتی و عاطفی، تغییر در عادات مطالعه، زندگی در شرایط خوابگاه دانشجویی، کافی نبودن امکانات رفاهی و اقتصادی، منابع درسی متعدد اشاره کرد. ناتوانی در رویارویی موفقیت آمیز با مسائل یاد شده از عوامل مهم در ناسازگاری دانشجویان می باشد(۵)دانشجویان از جمله کسانی هستند که تحت تاثیر شرایط اجتماعی ،فرهنگی و اقتصادی حاکم در جامعه بوده و در بسیاری از موارد از توانایی های لازم جهت برخورد با مشکلات و چالش ها برخوردار نبوده و در معرض بسیاری از آسیب ها و ناهنجاری های اخلاقی و رفتاری قرار میگیرند .کسب مهارت زندگی در کنار کسب دانش و تغییر متناسب نگرش ها ،ارزش ها و تقویت رفتارهای مناسب ،مشکلات و موانع سلامتی را کاهش میدهد و درنتیجه بهداشت روانی را ارتقا می بخشند (۶)

بهبود مهارت های زندگی در اموزش عالی ،آن را در جایگاه مهمتری قرار میدهد.از انجایی که دانشجویان از طریق آموزش عالی به شهروندانی تبدیل میشوند که ماهیت جامعه ما را تعیین میکنند در نتیجه آموزش عالی از طریق بهبود قابل ملاحظه مهارت های زندگی در شهروندان فرصتی حیاتی برای تاثیر گذاری بر اینده دارد(7)

علیرغم ایجاد تغییرات عمیق فرهنگی و تغییر در شیوه های زندگی ،امروزه بسیاری از افراد در رویارویی با مشکلات زندگی فاقد تواناییهای لازم و اساسی هستند و همین امر انها را در مواجهه با مشکلات زندگی آسیب پذیر نموده است.(8)مهارت های زندگی به مجموعه ای از توانایی هایی گفته میشود که زمینه سازگاری و رفتار مثبت و مفید رافراهم آورده ،به فرد کمک میکند تا مسولیت ها و نقش های اجتماعی خود را بپذیرد و به شکل موثری عمل کند (9)به عبارت دیگرمهارتهای زندگی مجموعه ای از توانایی هاست که زمینه سازگاری و رفتار مثبت و مفید را فراهم می اورد ؛در نتیجه فرد قادر میشود بدون اینکه به خود یا دیگران صدمه بزند ،مسولیت های مربوط به نقش اجتماعی خود را بپذیرد و با چالش ها ومشکلات روزانه زندگی، با خود ،دیگران و محیطی که در آن زندگی می‌کند تعادل ایجاد کند(10)

تاریخچه آموزش مهارتهای زندگی به سال ۱۹۷۹بر میگردد. در این سال Botvinدانشمند علوم رفتاری و استاد روانپزشکی، یک برنامه آموزش مهارتهای زندگی بسیار موثر را برای نوجوانان پایه هفتم تا نهم تحصیلی منتشر کرد. او در این آموزش ها، از راهبردهایی استفاده کرده که ارتقای مهارتهای ابراز وجود، تصمیم گیری و تفکر انتقادی برای دانش آموزان، توانمندی رد کردن پیشنهاد مصرف مواد را در آنها ایجاد میکرد. فرصتهایی برای یادگیری تمرینات مهارتهای اختصاصی دارای مشکل تنها یک قسمت از برنامه آموزشی گسترده ایی است که مهارتهای زندگی کلی تر را آموزش میدهد، قصد وی از ایجاد چنین برنامه ای، ایجاد یک راهبرد پیشگیری جداگانه بود که بتواند به صورت مؤثرتری انواع رفتارهای مربوط به مصرف مواد را هدف قرار دهد.(۱۱)به دنبال این اقدام مقدماتی از سال ۱۹۹۳ به بعد سازمان جهانی بهداشت با همکاری یونیسف برنامه آموزش مهارت زندگی را به عنوان یک طرح جامع پیشگیری اولیه و ارتقای سطح بهداشت کودکان و نوجوانان معرفی نمود(۱۲)

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]

پژوهشگرانی سعی کرده اند برای مهارت های زندگی در دوره ابتدایی ،راهنمایی و متوسطه الگوهای مهارت های زندگی را طراحی کنند.برای مثال بندک(۱۳۹۳) مولفه هدف در برنامه درسی آموزش مهارت های زندگی در دوره ابتدایی را شامل ۸تم ارتقای مهارت بین فردی،ارتقای بهداشت جسم وروان،ارتقای معنویات،ارتقای مهارت‌های زیست محیطی،ارتقای مهارت شهروندی،رشد تفکر سیاسی،ارتقای مهارت های عصر فاوا،رشد مهارت های اقتصادی را یافت(۱۳).ادیب (۱۳۸۲)به طراحی الگوی برنامه درسی برای دوره راهنمایی پرداخته است و دریافت که اثربخشی بیشتر درس مهارت های زندگی به سه مهارت ارتباط مطلوب ،ارزش های فردی و خانوادگی و فشار روانی وابسته است(۱۴)و کرد نوقابی و پاشا شریفی(۱۳۸۴) به تهیه و تدوین برنامه درسی مهارتهای زندگی برای دانش آموزان دوره تحصیلی متوسطه پرداخته اند(۱۵)

یوسف زاده وهمکاران (۱۳۹۰)در پژوهشی تحت عنوان طراحی الگوی برنامه درسی مهارت های زندگی دانش آموزان دوره دبیرستان از دیدگاه کارشناسان برنامه ریزی درسی به نتایج زیر دست یافت :اهداف در حوزه شناختی در طراحی برنامه درسی مهارت های زندگی باید مشتمل بر دانش، درک وفهم،کاربرد، تحلیل، ترکیب وارزشیابی باشد. اهداف در حوزه نگرش باید شامل توجه،پاسخ، ارزش گذاری، سازماندهی ارزش ها و تبلور در شخصیت باشد.(۱۶)

Pohan وهمکاران در پژوهشی تحت عنوان پیشگیری از ایدز و اچ آی وی از طریق آموزش مهارت های زندگی در اندونزی به نتایج زیر دست یافتند :با توجه به افزایش روزافزون شمار جوانان مبتلا به ایدز و اچ آی وی در این کشور، طراحی برنامه های پیشگیرانه می تواند نقش مهمی در ارتقای دانش و نگرش جوانان به این بیماری ها باشد..(۱۷)

Kawalekar در پژوهش خود با عنوان ارزش مهارت های زندگی در آموزش عالی به نتایج زیر دست یافتند. برنامه درسی مهارت های زندگی درآموزش عالی فرصتی اساسی برای تأثیرگذاری در جامعه ،حل مسایل و مشکلات افراد و دست یابی به تحقق شخصی است. پیشرفت مهارت شهروندی از رویکردهای مهارت های زندگی است (۱۸)

بررسی ها حاکی از آن است که تا کنون طراحی برنامه درسی مهارت های زندگی برای دانشجویان در نظام آموزش عالی ایران مورد توجه محققان قرار نگرفته است.با توجه به آنچه که در بالا به آن اشاره شد پژوهش حاضر درصدد است که به این سوال پاسخ دهد که چگونه می توان اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی برای دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی ایران راتدوین کرد؟

روش ها

این مطالعه با رویکرد کیفی و روش تحلیل محتوا انجام شد...جامعه تحقیق در بخش کیفی اساتیدو اعضای هیئت‌علمی متخصص در حوزه برنامه‌ریزی درسی، تعلیم و تربیت، روانشناسی واسناد مکتوب لاتین مرتبط با موضوع پژوهش که بین سالهای ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۷ منتشر شده اند را شامل میشد. حجم نمونه از ۱۵نفر استاد و ۱۵ سند (۱۲مقاله و۳ کتاب)تشکیل شد. برای انتخاب افراد نمونه از روش نمونه گیری هدفمند تا رسیدن به مرحله اشباع استفاده شد. داده ها از طریق مصاحبه های نیمه ساختار تا مرحله اشباع گردآوری و با نرم افزار MAXQDA تجزیه و تحلیل شدند.تحلیل داده ها کیفی بر اساس شیوه سیستماتیکStrauss و Corbin (۱۹)انجام شد که در طی آن تجزیه و تحلیل اطلاعات در سه مرحله کدگذاری باز ، محوری و انتخابی انجام شد.. روایی(Validity) این پژوهش با استفاده از نظر متخصصان و اساتید راهنما و مشاور مورد بررسی قرار گرفت.در همچنین برای سنجش پایایی(Reliability) در این پژوهش از روش« پایایی بازآزمون »استفاده شد .پایایی بین کُدگذاران برای مصاحبه‌های انجام گرفته در این تحقیق برابر ۸۸درصد بود و از آنجایی که پایایی بالای ۶۰ درصد قابل قبول است (۲۰) بنابراین می توان نتیجه گرفت که کدگذاری های انجام گرفته از پایایی مناسبی برخوردار است.

نتایج

درطول مرحله کدگذاری باز ومحوری،داده ها به دقت مورد بررسی قرارگرفتند، مفاهیم ،زیر مقوله ها ومقوله های اصلی مربوط به آنها مشخص شدند، ابعاد و ویژگیها تعیین شد و الگو مورد بررسی قرارگرفت. واحداصلی تحلیل برای کدگذاری بازو محوری، مفاهیم بودند. هنگام تجزیه و تحلیل دقیق داده ها، مفاهیم ازطریق عنوان گذاری توسط محقق، به طورمستقیم ازرونوشت مصاحبه شرکت کنندگان و یا با توجه به موارد مشترک کاربردآنها، همچنین از بررسی اسناد مکتوب ایجادشدند . در فرایند تحلیل محتوا ۱۵۷کد از مصاحبه ها و اسناد استخراج شد. در نتیجه ۵۷ مفهوم در مرحله کد گذاری بازو در نهایت ۸ زیرمقوله در مرحله کدگذاری محوری و ۵ مقوله از داده های کیفی به دست آمد. که در ادامه به بررسی سوال پژوهش بر اساس تحلیل مصاحبه ها و اسناد می پردازیم.

سوال پژوهش–اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی در دوره کارشناسی نظام آموزش عالی چیست؟

جدول ۱ مفاهیم ، کد های محوری و کد های گزینشی اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی را نشان می دهد .

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]

جدول ۱ . تدوین اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی

کد های گزینشی	کد های محوری	مفاهیم
توسعه اجتماعی	نیل به انسجام و ارتقا اجتماعی	شهروند جهانی شدن،شهروند مطلوب،کسب دانش و مهارت مورد نیاز برای کنترل فشار اجتماعی،ترویج صلح، دموکراسی و حقوق بشر،جامعه‌پذیری،آماده‌سازی جوانان برای تغییر وضعیت اجتماعی،تحقق جامعه دانایی
	بهبود کیفیت روابط	بهبود مهارت های ارتباط موثر،توانایی ایجاد و حفظ روابط بین فردی موثر،حل تعارض بین فردی
	تامین سلامت اجتماعی	تامین تندرستی جسمی،تامین نیازها وسلامت جامعه،
	توانایی روبه رو شدن باچالش‌های زندگی	مهارت فرزندپروری،افزایش استفاده مثبت از اوقات فراغت ،کاهش انتقال اچ آی وی ایدز ،حل مشکلات اجتماعی مانند جلوگیری از سوءمصرف مواد مخدر،مهارت انتخاب همسر،توانایی مراقبت از محیط زیست
توسعه اقتصادی	سازگاری با مسائل اقتصادی و نیازهای معیشتی	توسعه وتحقق اقتصادی
تقویت مهارت های مربوط به زندگی پیشرفته	توانایی سازگاری با زندگی پیشرفته و صنعتی	توانایی سازگاری با زندگی مدرن،توانایی استفاده مطلوب از تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات،کنار آمدن با ضرورت‌های زندگی صنعتی و ماشینی،تقویت مهارت استفاده از رسانه ها و فضای مجازی،افزایش مسولیت پذیری فردی و اجتماعی
بهزیستی روانی	بهبودسلامت روانی	افزایش عزت نفس،شفقت ورزی،بهبود سلامت روان،کمک به شناخت خود،تجهیز افراد به ابزار و روش های مقابله با فشارهای روانی،پیشگیری از آسیب های اجتماعی و اختلالات روانی،پیشگیری از مشکلات روانی رفتاری و اجتماعی،ایجاد روحیه مقاومت در برابر تبلیغات مسموم،مقاومت و دفع فشارهای روانی از طرف دیگران،رفتار عاقلانه در موقعیت های پرخطر،کنار آمدن با انتظارات دیگران،ارتقا سطح سازگاری فرد با خود و دیگران و محیط زندگی،تقویت انعطاف‌پذیری
خودشکوفایی	محقق ساختن توانایی‌های بالقوۀ فرد توسط خودش	ایجاد هویت،ایجاد مهارت حل مساله،تقویت مهارت مقابله بااسترس،پرورش تفکر انتقادی،تقویت اعتماد به نفس،تقویت مهارت همدلی،تقویت مهارت نه گفتن،تقویت مهارت تصمیم گیری،تقویت مهارت مدیریت خشم،تقویت مهارت رفتار جرأت مندانه،تقویت مهارت خود آگاهی،تقویت مهارت تفکر خلاق،تقویت مهارت حل مساله،جلوگیری از افت و کاهش عملکرد تحصیلی،تقویت مهارت های حرفه ای و شغلی

همانطورکه جدول ۱نشان می‌دهد اهداف برنلمه درسی مهارت های زندگی در آموزش عالی را توسعه اجتماعی،توسعه اقتصادی،تقویت مهارت های مربوط به زندگی پیشرفته،بهزیستی روانی وخودشکوفایی تشکیل می دهد.

توسعه اجتماعی: مقوله توسعه اجتماعی دارای زیر مقوله های :نیل به انسجام و ارتقا اجتماعی، بهبود کیفیت روابط، تامین نیازها وسلامت جامعه ، توانایی روبه رو شدن باچالش‌های زندگی روزمره بود.

۱-۱:نیل به انسجام و ارتقا اجتماعی:در سند ۱۲ آمده است: " هدف از برنامه آموزش مهارت های زندگی جامعه‌پذیری، آماده‌سازی جوانان برای تغییر وضعیت اجتماعی بهبود ظرفیت کاری خود و بهبودوضعیت محیط کار است."(سند ۱۲)

۱-۲:بهبود کیفیت روابط:مشارکت کننده ۱ بیان کرد:" هدف بهبود مهارت های ارتباط موثر و حل تعارض بین فردی به طوری که فرد بتواند با دیگران کنار بیاید و مسائل خود را با دیگران حل کرده و به اهداف خود در ارتباط برسد به طوری که دیگران را نیز ناراحت نکند."

۱-۳:تامین سلامت اجتماعی:مشارکت کننده ۱۰گفت: " در صورتی که مهارت‌های زندگی در جوانان بالا باشد آنان نسبت به سلامتی خود مسئولیت پذیرتر می شوند تصمیمات مناسبی می‌گیرند و سبک زندگی سالمی را در طول زندگی پیش خواهند گرفت"

۱-۴:توانایی روبه رو شدن باچالش‌های زندگی: در سند ۶ آمده است: " هدف از برنامه آموزش مهارت های زندگی کاهش رفتارهای پرمخاطره مثل سوء استفاده از مواد مخدر و رفتارهای پرخطر جنسی که منجر به نتایج نظیر اچ آی وی بارداری و اعتیاد می شود، کاهش ریسک در زندگی و افزایش رفاه، کاهش انتقال اچ آی وی ایدز،کاهش مصرف مواد مخدروافزایش استفاده مثبت از اوقات فراغت می باشد."

توسعه اقتصادی: این مقوله شامل زیر مقوله سازگاری با مسائل اقتصادی و نیازهای معیشتی می باشد.

" هدفتحقق جامعه دانایی از طریق بهبود نتایج آموزشی ; تحقق اقتصادی وتوسعه از طریق بهبود اشتغال و کارآفرینی ;و نیل به ارتقا اجتماعی انسجام از طریق بهبود تعامل مدنی

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]

است."(سند ۱۴)

تقویت مهارت های مربوط به زندگی پیشرفته :این مقوله شامل زیر مقوله توانایی سازگاری با زندگی پیشرفته و صنعتی می باشد.در این باره مشارکت کننده ۱ گفت: " کنار آمدن با ضرورت‌های زندگی صنعتی و ماشینی که باعث می‌شود ارزش ها دگرگون شوند و این دگرگونی ارزش ها و مسائلی را به دنبال دارد که فرد باید بتواند با این مسائل کنار بیاید.مسائل جدید در رابطه با فناوری های نوین ارتباطی پیدا پیش آمده مثل موبایل اینترنت و فضای مجازی"

بهزیستی روانی:این مقوله شامل زیر مقوله ی بهبودسلامت روانی می باشد .مشارکت کننده ۶ بیان کرد:" ارتقا سلامت روان ،پیشگیری از آسیب های روانی – اجتماعی،در کل توانمند سازی افراد درابعاد روانی – اجتماعی تا افراد سالم داشته باشیم و در نتیجه جامعه سالم.همچنین مهارت های زندگی باعث تقویت اعتماد به نفس می شود ،باعث رشد و تقویت عواطف انسانی می شود ،کمک به شناسایی و بیان احساسات ،تامین تندرستی جسمی و سلامت روان ،تقویت مهارت های ارتباطی ،تربیت شهروند متعادل برای اجتماع،تقویت روحیه هم زیستی مسالمت آمیز با دیگران که این اهداف اگر به دست بیاید سلامت جسم و روان در نتیجه سلامت جامعه را تضمین میکند"(مصاحبه ۶)

خودشکوفایی: این مقوله شامل زیر مقوله ی محقق ساختن توانایی‌های بالقوۀ فرد توسط خودش، می باشد.در سند شماره ۳ آمده است:"ایجاد هویت یکی از اهداف برنامه مهارت های زندگی می باشد.خودآگاهی به نوجوانان کمک می‌کند تا خود را بشناسند و هویت شخصی خود را ایجاد کنندو فقدان اطلاعات و مهارت‌ها مانع آن‌ها در کشف پتانسیل و ایجاد یک تصویر مثبت و حرفه‌ای مثبت می‌شود."(سند۳)

بحث

هدف از پژوهش کیفی حاضر، طراحی اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی برای دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی ایران بود. در این راستا برای تعیین اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی از تحلیل مصاحبه ها و اسناد ۵ مقوله و ۸زیر مقوله بدست آمد. توسعه اجتماعی یکی از مقولات مهم در تعیین اهداف به شمار می آید. توسعه اجتماعی، بیانگر کیفیت سیستم اجتماعی از طریق نهادینه کردن اخلاق توسعه، به ویژه کیفیت و افزایش همبستگی و وفاق اجتماعی برای حصول به اخلاق توسعه اجتماعی ،با امنیت اجتماعی و ارتقاء ضریب عدالت اجتماعی در جهت ارتقاء کیفیت زندگی است. در مجموع توسعه اجتماعی یکی از زمینه هایی در نظر گرفته شد که می توان با گسترش و ارتقاء شاخص های آن در جامعه، نسبت به رسیدن به توسعه ای متوازن و برابر بین مناطق و افراد، در جهت رفاه و رضایت افراد از زندگی، حرکت کرد. توسعه اجتماعی بیانگر بهزیستی کلیه افراد جامعه است. نیل به انسجام و ارتقا اجتماعی یکی از مولفه های مهم در توسعه اجتماعی می باشد.بهبود کیفیت روابط از دیگر مولفه های توسعه اجتماعی است. ارتباط و روابط مناسب اجتماعی یک امر ضروری برای داشتن جامعه سالم است. در صورت کاهش یافتن روابط صحیح و قابل اعتماد اجتماعی در میان افراد، آسیب های اجتماعی و نابسامانی های زیادی گریبان گیر شهر و خانواده و در کل، جامعه می شود. این هدف با نتایج پژوهش فلاحی ،کفاشی(۲۱) منطبق است. یکی از اهداف مهم در به چالش کشیدن مفهوم سنتی توسعه موضوع، سلامت افراد و جامعه می باشد فلذا یکی از پیامدهای مهم توسعه اجتماعی سلامت اجتماع و حصول نسبی جامعه سالم می باشد.این هدف با نتایج مفرد(۲۲) همسو می باشد. توانایی روبه رو شدن باچالش‌های زندگی یکی دیگر از اهداف اجتماعی آموزش مهارت های زندگی می باشد که با تحقیقات پوهان وهمکاران منطبق است.یکی دیگر از مقوله های به دست آمده در بحث هدف توسعه اقتصادی می باشد. خواجه شاهکوهی، صحنه(۲۳) معتقدنددانشگاه در توسعه اقتصادی نقش زیربنایی دارد کمبود و نارسایی‌های نیروی انسانی چه از نظر تعداد بچه از نظر نوع و کیفیت یکی از مهمترین و اساسی‌ترین تنگناهای توسعه اقتصادی به شمار می‌رود. . عرب زاده توانایی سازگاری با مسائل اقتصادی و نیازهای معیشتی را شرط اساسی در بهره‌وری بهینه از نیروهای کارآمد و تحصیل‌کرده می باشد. تقویت مهارت های مربوط به زندگی پیشرفته یکی دیگر از اهداف مهم آموزش مهارت های زندگی می باشد که Martin وJones (۲۴) وامان زاده بنه ،نعمان اف (۲۵) به آن اذعان داشته اند. از عمده ترین عوامل در رشد افراد مشغول به تحصیل و توسعه، مسألۀ بهزیستی روانی انسانها است.بهزیستی روانشناختی، اصطلاحی ذهنی است که معانی متفاوتی برای افراد مختلف دارد. بهزیستی روانشناختی همان سلامت روان است. فردی که سالم است قادر به مقابله و تنظیم فشارهای مکرر زندگی روزمره در یک راه قابل قبول است. حسین لو ، حسینی دولت آبادی(۲۶) معتقدند باآموزش مهارتهای زندگی می‌توان از بسیاری از بیماریها پیشگیری‌کرد و سلامت روانی دانشجویان را افزایش داد.خودشکوفایی یعنیمحقق ساختن توانایی‌های بالقوۀ فرد توسط خودش که مهم ترین هدف برنامه درسی مهارت های زتدگی می

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]

باشد .

نتیجه گیری

هدف از این پژوهش طراحی چهارچوب مفهومی اهداف برنامه درسی مهارت های زندگی بود .نتایج نشان داد اهداف برنامه درس باید زمینه های اجتماعی، اقتصادی،تقویت مهارت های مربوط به زندگی پیشرفته،بهزیستی روانی وخودشکوفایی را در بر گیرد.

ملاحظات اخلاقی

اصول اخلاقی درپژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه به صورت کتبی ازمشارکت کنندگان جهت شرکت درمطالعه، ضبط مصاحبه ضمن حفظ بینامی ورازداری واختیارآنان برای ترک مطالعه رعایت شد. انجام این پژوهش با شناسه اخلاق IR.IAU.AK.REC.1399.008توسط کمیتهٔاخلاق دانشگاه آزاد اسلامی مورد تأیید قرارگرفته است

سپاسگزاری

بدین وسیله ازمعاونت تحقیقات وفناوری واعضای شورای پژوهشی آن دانشگاه تقدیرو تشکرمی گردد.

سهم هر نویسنده

این مقاله برگرفته از رساله دکترای تخصصی نویسنده اول می باشد واساتید راهنما و مشاور سهم شایانی در نگارش رساله و تدوین مقاله داشته اند.

تضاد منافع

این مقاله هیچگونه تعارض منافی با فرد یا سازمانی نداشته و بین نویسندگان نیز هیچگونه تعارض منافعی وجود ندارد.

منابع

1. Wells I E. Psychological Well-Bing, Psychology of Emotion, Motivations And Actions, Nova Science Publi Shers, Inc. New York. 2010
2. Azizi, N . An Introduction to Higher Education in Iran with Emphasis on the Humanities. Tehran: Research Institute for Cultural and Social Studies .2006. [Persian]
3. Karimi,S, Nasr,A, Boghratian ,K, Lifelong Learning: The Approach of University in 21st Century,Esfahan:Samt.2009. [Persian]
4. Arefi,M, Strategic Planning in Higher Education, Shahid Beheshti University Jihad Publications, First Edition, Tehran.2005. [Persian]
5. Mobaderi T, Roudbari M. Assessment of Students' life skills in Iran University of Medical Sciences. RJMS. 2018; 24 (165):9-21. [Persian]
6. Arabzadeh ,M.The Role of self-construal and Academic Emotions in predicting Academic Adjustment of Medical Student.rme.2019;11(2):44-53. [Persian]
7. Kawalekar, J. S. "The Value of Life Skills in Higher Education." IOSR Journal of Rsearch and Method in Education .2017؛ 7(3) :43-46.
8. Mohammadzadeh Vijeh, M, Life Skills Training and Its Impact on Improving Participants' Lives, Educational Journal.2007; 3 (11): 115-130. [Persian]
9. Khanifar, H, Pour Hosseinian, M, Life Skills, 8th Edition, Qom: Hajar. 2006. [Persian]
10. Rubin, S. E, Chan F, Thomas, D. L, "Assessing Changes in life Skills and Quality of life Resulting
11. Botovin,G.J,kantor,L,W, preventing alcohol and tobacco use through life skills treaining ,journalof alcool research and health.2007;24(4):8-25.
12. Fati, L, Motabi, F, Life Skills for Students, Modares Booklet, Workshop of Consultants of Medical Sciences Universities, Sheen Hotel, Tehran.2004. [Persian]
13. Bandak, M.Designing a desirable model of life skills training program for elementary school life, PhD thesis, Tehran: Allameh Tabatabai University.2014
14. Adib, Y, Designing a Model of life skills curriculum for the academic course, PhD thesis, Tehran: Tarbiat Modares University.2003. [Persian]
15. Kurd Noghabi, Rasoul, Pasha Sharifi, Hassan. Preparation and development of life skills curriculum for high school students, educational innovations.2005; 4(12):11-34. [Persian]
16. Yousefzadeh P, Farzad V, Navabinejad S, Noranipoor R. Comparison of effectiveness of integrative behavioral couple therapy and behavioral systems couple therapy in increasing mental health of couples. EBNESINA. 2017 ;19(1):22-28. [Persian] .
17. Pohan, M. N., et al. "Hiv-Aids prevention through a life-skills school based program in Bandung, west java, Indonesia: evidence of empowerment and partnership in education." Procedia-Social and Behavioral Sciences .2011;15: 526-530.
18. Kawalekar S Jyoti.The Value of Life Skills in Higher Education, IOSR Journal of Research & Method in Education .2017;7(3): 43-46.
19. Corbin, J., & Strauss, A. (2008). Basics of qualitative research (3rd ed.): Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.2008
20. Mohammadbeigi A, Mohammadsalehi N, Aligol M. Validity and Reliability of the Instruments and Types of MeasurmentS in Health Applied Researches. JRUMS. 2015; 13 (12) :1153-1170. [Persian]
21. Fallahi A, Kafashi M. "Study of the effect of social development on social health in Tehran metropolis. 1397; 10(2): 59-72. [Persian]
22. Mofrad, S. Life skills development among freshmen students. International Review of Social Sciences and Humanities.2013;5(1): 232-238.
23. Khajeh Shahkoohi, Alireza, Sahneh, Bahman, The Role of Higher Education in Economic Development, Higher Education Letter.2008; (1) 3: 1385-85. [Persian]
24. Martin, I., & Jones, D. Exploring the life skills needs of British adolescent athletes. Psychology of Sport and Exercise.2009;10(1):159-167.
25. Amanzadeh Baneh ,A, Noman F. M. "The effect of teaching based on the principles of new educational

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]

technologies on the life skills of students of universities in Mazandaran province, Information and Communication Technology in Educational Sciences.2014;4 (3) : 145-162. [Persian]
26. Hosseini Dowlatabadi F, Sadeghi A, Saadat S, Khodayari H. Relationship Between Self- Efficacy and Self- Actualization with Coping Strategies Among Students . rme.2014; 6 (1):10-18. [Persian]

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-25]